

Nr 186.

Af herr **Persson** i Norrköping, *om borttagande ur strafflagen och strafflagen för krigsmakten af straffformen inneslutning i mörkt enrum.*

Riksdagens justitieombudsman har i sin till innevarande Riksdag afgifna berättelse (sid. 260—267) fäst uppmärksamheten på den allvarliga fara, som straffet »inneslutande i mörk cell» innebär för de individers hälsa och lif, som drabbas af nämnda straffsats, hvarför han ansett, att bestämmelsen i § 51 af Kungl. Maj:ts instruktion för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten angående inneslutning i mörk cell under högst åtta dagar måtte ändras till hvad som i en motsvarande straffbestämmelse gäller för krigsmakten, nämligen att vid tillämpning af mörk arrest, efter hvarje tredje dag en dags afbrott skall göras i bestraffningen.

Orsaken till denna J. O:s uppfattning framgår med all önskvärd tydlighet af innehållet i ett afgifvet uttalande af t. f. öfverläkaren vid Stockholms hospital, Harald Fröderström, ur hvilket följande äfven här må anföras:

»Erfarenheten synes tala för, att friska och normalt motståndskraftiga individer i regel uthärda det gängse mörkcellstraffet utan att däraf taga bestående skada. De lindriga och tillfälliga retningsfenomenen från hjärnans syncentra, som därunder nästan alltid yppa sig, till följd af dagsljusets långvariga utestängande, kunna icke betraktas som sjukliga symptom enligt vanlig uppfattning.

Ganska ofta stegras emellertid dessa obehag under de första straffdygnen till utpräglade syn- och hörselvillor, som försätta den fängslade i ett orostillstånd med hjärtklappning och ångestsensationer; dessa abnorma symptom från nervsystemet, hvilka jag som militärläkare upprepade gånger

varit i tillfälle att konstatera, bruka dock upphöra under de ljusa mellandagarna eller efter straffets uttjänande och föranleda sällan ett ingripande från läkarens sida.

Hos tvenne af mig iakttagna militärer, hvilka före interneringen i mörk cell icke företedde några sjukdomssymptom, utbröt under första resp. andra straffdygnet en häftig akut sinnessjukdom, som på grund af därmed förenade hallucinationer, ångestkänslor och själfanklagelser ledde till själfmordsförsök i cellen; i bägge dessa fall, hvilka föranledde sjukhusvård, kunde sedermera genom efterfrågningar påvisas befintligheten af sjukliga anlag, hvilka dock direkt *framkallats* genom det ådömda straffets beskaffenhet. I ett tredje fall, som jag lärt känna genom offentliga handlingar, förvandlades mörkcellstraffet efter ett dygn till ljus arrest, när den fängslade röjt så stark 'mörkrädsla', att läkaren förklarade honom ur stånd att aftjuna återstoden af de ådömda åtta dagarna.

Dessa erfarenheter gälla uteslutande mörkcellstraff, ådömda enligt *krigslagarna*. Att lagstiftaren räknat med särskild hälsovådlighet af ifrågasvarande straff framgår tydligt däraf, att enligt disciplinstadgan för krigsmakten (af 1907) sträng arrest är den *enda* straffart, angående hvilken föreskrifves, att läkares yttrande bör inhämtas, om fara för den straffskyldiges hälsa genom straffets aftjänande anses föreligga. Denna uppfattning bestyrkes ytterligare däraf, att det i forna tider permanenta mörkcellstraffet *mildrats* genom ljusa mellandagar. Till jämförelse må anföras, att enligt den tyska militärstraffrätten (af 1872) de ljusa dagarna *medräknas* i det utmätta mörkcellstraffet, och att i *hvarje* fall läkarundersökning skall föregå internering.

Då inspärning i mörk cell beröfvar kroppen en viktig kraftkälla och upphäfver synorganets förnämsta verksamhet, hvarigenom hjärnan försättes i ett abnormt funktionstillstånd, måste denna straffart skäligen anses lika hälsovådlig som *svältstraffet* (vatten och bröd), hvilket hos oss redan blifvit afskaffadt såsom stridande mot nutida rättsuppfattning, oaktadt de flesta individer otvifvelaktigt utan permanent skada kunna uthärda 8 dygns svältkost.

Ehuru jag icke äger kännedom om något fall af psykisk eller annan rubbning, framkalladt genom mörkcellstraff inom fängelserna, synes det mig dock sannolikt, att en dylik straffform, tillämpad under 8 (eller flera) dygn *utan afbrott*, måste i ännu högre grad vara vådlig för den fängslades psykiska hälsa, desto mera som abnorma anlag äro ojämförligt mycket vanligare bland de å straffanstalterna internerade än annorstädes; då dessa

individer under inflytande af sin abnorma sinnesbeskaffenhet, som under nuvarande förhållanden sällan konstateras, ofta begå sådana förseelser, hvilka föranleda extra judiciella bestraffningsåtgärder, så torde den faran ligga nära till hands, att en hälsovådlig straffart bringar dessa individers anlag till definitivt utbrott och därigenom invalidiserar dem för all framtid.»

På grund af detta läkareuttalande jämte mycket annat i samma riktning, som kan anföras, äfvensom på grund af att det mörka cellstraffet numera rätt allmänt anses som barbariskt, föråldradt och otidsenligt, därjämte verkande högst olika på olika individer samt innebärande en allvarlig hälsofara för dem, som därpå drabbas både bland våra värnpliktiga och andra, och ett kränkande af den allmänna humanitetsuppfattning, som allt mer gör sig gällande, torde tiden vara inne att afskaffa denna gamla barbariska kvarleva.

Bestämmelser om mörkt cellstraff återfinnas nu, utom i strafflagen för krigsmakten och instruktionen för fängvårdsstyrelsen och fängstaten, äfven på några ställen i den allmänna strafflagen, bland annat i 4 kap. 15 § strafflagen, enligt hvilken fånge kan inneslutas i mörkt enrum ända till 21 dagar i rad.

På grund häraf yrkar jag värdsamt,

att Riksdagen för sin del må besluta ur strafflagen och strafflagen för krigsmakten borttaga straffformen om inneslutande i mörkt enrum.

Stockholm den 26 januari 1912.

Sven Persson.

I motionen instämmer:

N. Edv. Lindberg.